

Ammattiosaamisen arvioiminen

LOGope-koulutus 23.4.2010

Jaana Holvikivi

Metropolia

Culture and cognition in information technology education

- väitöstutkimus TKK 2009
- tutkimus kartoittaa opiskelijoiden kognitiivisia ja oppimisprosesseja sekä insinööriajattelun kehittymistä ammattikorkeakoulussa tietotekniikan Bachelor of Engineering ohjelmassa

Asiantuntijuus ja ammattitaito

Ammatti-
osaaminen

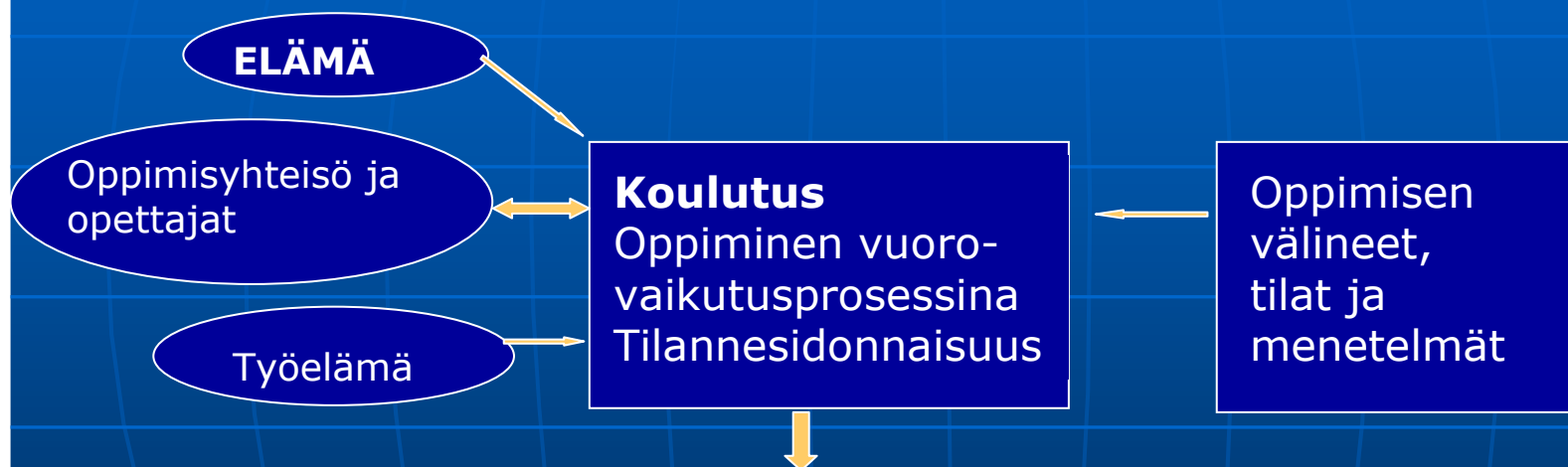
Tieto
Taidot

Organisaatio-osaaminen

Sosiaaliset taidot
Viestintätaidot
Johtamistaidot

Motivaatio

Asenteet

Asiantuntijuus ja ammattitaito

Ammatti-
osaaminen

Tieto
Taidot

Organisaatio-osaaminen

Sosiaaliset taidot
Viestintätaidot
Johtamistaidot

Motivaatio

Asenteet

Henkilökohtainen osaaminen

Yksilön ominaisuudet

Persoonallisuus,
Ruumillistunut kokemus,
Tietämys, Taidot
Tunteet

Oppimistaidot

Itsesäätely ja
-arviointi
Motivaatio
Käytännöt

Kulttuuriset skeemat

Ihmissuhteet
Tavat
Viestintä
Uskomukset, asenteet

ELÄMÄ

Oppimisyhteisö ja
opettajat

Työelämä

Koulutus

Oppiminen vuoro-
vaikutusprosessina
Tilannesidonnaisuus

Oppimisen
välineet,
tilat ja
menetelmät

Asiantuntijuus ja ammattitaito

Ammatti-
osaaminen

Tieto
Taidot

Organisaatio-osaaminen

Sosiaaliset taidot
Viestintätaidot
Johtamistaidot

Motivaatio

Asenteet

Sisältö

- Kulttuuriset skeemat
- Käsitteet terveydestä ja sen hoitamisesta
- Ammattiosaaminen
- Koulutus ja osaaminen

Kulttuuriset skeemat

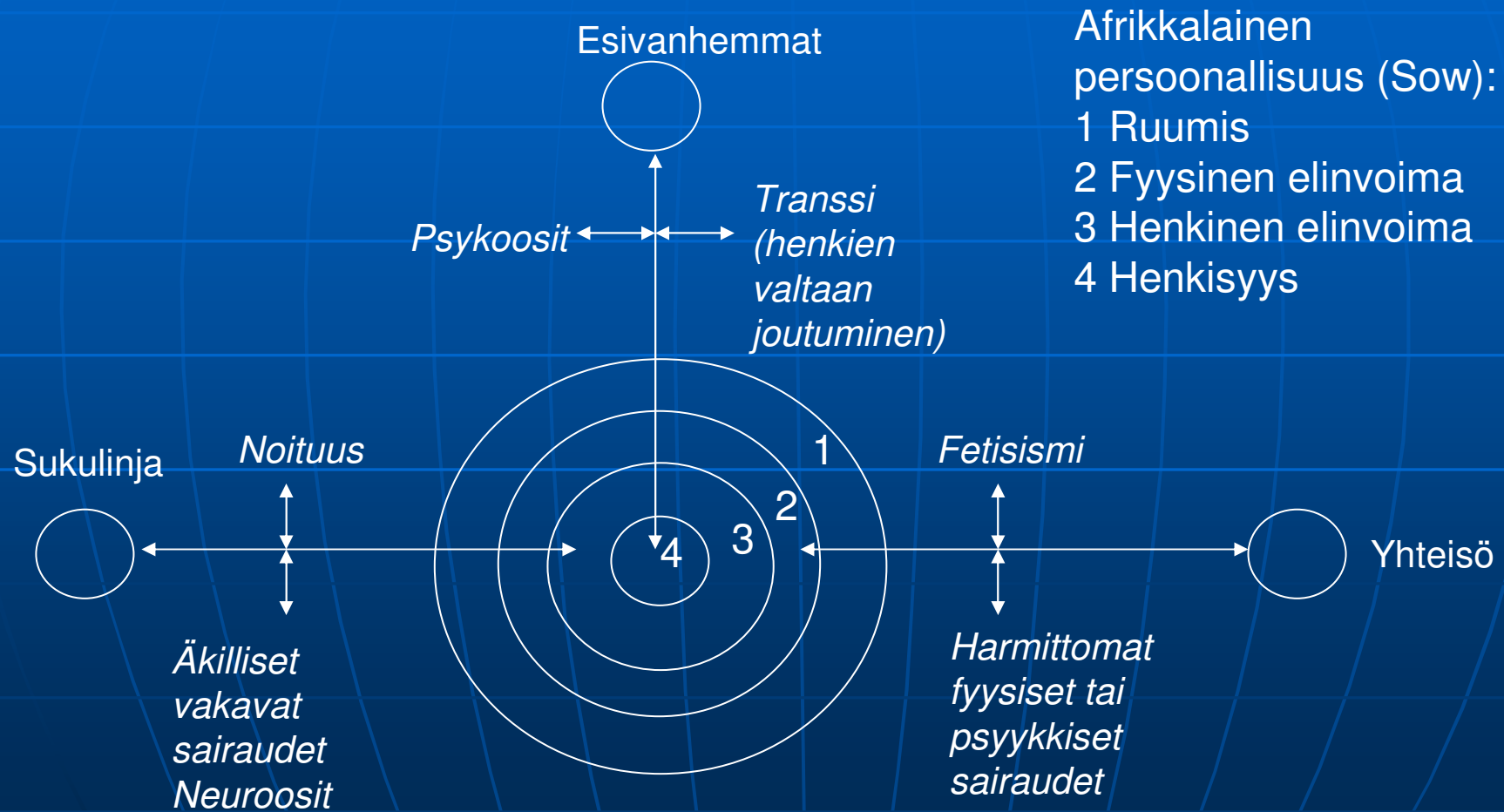
- Ihmisen käyttäytymistä ohjaavat opitut ajattelumallit eli skeemat ja toimintatavat eli skriptit:
  - tilanteen kokonaisvaltainen tulkinta
  - tiedostamattomia, "itsestäänselvyyksiä"
  - kulttuurissa yhteisiä ja jaettuja, mutta jokaisella oma yksilöllinen tulkintansa
  - lokaali >< globaali vaikutus
  - sisäistettyjä ja kehittyviä

Skeemat

- ateriat, syöminen
- nukkuminen
  - tila
  - makuuhuoneet: yksin vai yhdessä?
  - ajankäyttö
- ruumiillinen kokemus
  - liike & istuma-asento, haju, maku, estetiikka
- sosiaaliset normit ja tunnekokemus
- normaalikäytös > < hulluus

Afrikkalainen persoonallisuuskäsitys

Afrikkalainen
persoonallisuus (Sow):
1 Ruumis
2 Fyysinen elinvoima
3 Henkinen elinvoima
4 Henkisyys

Hoito sairauden laadun mukaan: Ghana

- biomedikaalinen lääketiede:
parannettavissa olevat oireet
- kansanlääkintä, yrtit
- henkiparantajat ja uskonnolliset kultit
- noitatohtorit

Sairauskäsitykset

- Oireet
  - 70-90% tapauksista ei koskaan saavu muodollisen terveydenhoidon piiriin
- Lääkäri:
  - Tauti «» diagnoosi
  - ruumiin toiminnallinen virhetilanne
- Potilas:
  - Sairaus «» epämiellyttävä olo
  - epätoivottu ruumiillinen, psyykinen ja sosiaalinen tilanne

Hoidon selitysmalli

1. sairauden etiologia
2. oireiden ilmaantuminen
3. tautifysiologia
4. sairauden luonne, kulku ja vakavuus
5. hoito

Lääkärin, hoitohenkilökunnan ja potilaan näkemys tilanteesta voi olla eri jokaisessa kohdassa

1. etiologia: syyllisyys

- Ghana:
  - HIV/AIDS rangaistus synnistä, seksuaalisesta holtittomuudesta
  - lasten kuolema lavantautiin aiheutui äitien toiminnasta (verilinjan kautta)
- Japani, Kiina:
  - psyykkiset sairaudet seurausta heikosta luonteesta, tahdonvoiman puutteesta
- Länsimaat 70-luku
  - psykosomaattisuus (allergia ym.)
  - psyykkisten sairauksien syynä dysfunktionaalinen perhe (äiti)

Kulttuurisidonnaiset oireyhtymät

- anoreksia
- liikalihavuus
- ruumiissa liikaa tuulta: veren vähyys, huimaus ja jalkojen kylmyys ja raskaus (Kauko-Itä)
- apaattiset lapset (Ruotsissa ja Andeilla)
- amok

Epänormaalia käytöstä?

Henkilöt joilla on obsessiivis-kompulsiivinen persoonallisuus

- keskittyvät työhön ja tuottavuuteen.
- heidän on vaikeaa lomilla tai jopa pitää vapaata.
- keskittyvät yksityiskohtiin,
- kiinnittävät huomionsa sääntöihin, menettelytapoihin, aikatauluihin, sekä täsmällisyyteen.
- luonteenomaisesti ylitunnollisia sekä pikkutarkkoja,
- joustamattomia moraalikysymyksissä

- Obsessiiviset persoonallisuudet rakastavat järjestystä, huolellisuutta ja samanlaisuutta,
- ovat pihejä ja itaroita,
- eivät pidä kuluttamisesta, vaan uskovat että rahaa pitää säästää tulevaisuuden vaikeuksien varalle.
- He tarvitsevat käskyvaltaa, turvallisuutta ja varmuutta sekä välttävät luovuutta, taidetta ja jännitystä.
- He vähentävät ahdistusta noudattamalla tiukkoja sääntöjä ja pidättäytyvät ilmaisemasta tunteitaan.
- Luonteenomaista on kiihkeä täydellisyyden ja järjestyksen tavoittelu.

Epänormaalia käytöstä?

- "In Japan, no one would talk about such things as pathological behavior, because perfectionism is part of societal expectations."

T.Millon

Tiedostus ja kommunikaatio

- Miten löydetään eroavaisuudet käsityksissä, ennakko-oletuksissa ja asenteissa?
- Mistä saa puhua?
  - tabuaiheet
- Mitä saa puhua?
  - Kiina: ongelmia ei saa käsitellä avoimesti
- Kuka saa puhua? Senioriteetti.
- Totuus vai kaunisteltu totuus?
- Harmonian ja kasvojen säilyttäminen.

Itseraportointi

- Osaaminen koostuu paljolti toimintatavoista ja oletuksista, joita henkilö ei tiedosta.
- Monissa kulttuureissa oman itsen ja omien tekojen analysointi on vähäisempää kuin lännessä,
- "kollektiiviset" kulttuurit, joissa selkeät rooli-odotukset.
- Omakehu epäsoviva.

Korealainen shamaani

- nykyaikaisessa Etelä-Koreassa yli 1/2 miljoonaa shamaania (70% naisia)
- hoidon ammattilaisia
- vuosien mittainen raskas koulutus
- palvelut huomattavan kalliita
- mitä asiakkaat ostavat?

- rummutus
- transsi
- sianpään ja sorkkien kanssa tanssiminen
- yhteys henkiin
- uhrit jumalille

- onnen ja menestyksen takaaminen
- sairauksien parantaminen
- usein pitkä sarja hoitokertoja

Ammattiosaaminen

Tuloksia

- Koulutustausta aiheuttaa eroja teknisessä osaamisessa ja teknologian omaksumisessa.
- Kyky noudattaa yksityiskohtaisia proseduraalisia ohjeita on vahvasti riippuvainen kontekstista ja siihen vaikuttavat kulttuuri- ja koulutustausta.
- Tieteellinen ajattelu on kulttuurisidonnaista.
- Jotta koulupohja olisi riittävä tekniikan opiskeluun, on koulutuksen pitänyt kaikissa vaiheissa järjestelmällisesti kehittää loogista ajattelua, ongelmanratkaisukykyä ja teorian soveltamista käytäntöön.

Jaettu kognitio

- Ihmiset toimivat sosiaalisissa tilanteissa ja yhteisössä
- Osaaminen, kognitio on jaettua, työnteko edellyttää yhteistyötä
- Projekteissa ja ryhmätyöskentelyssä erilaiset vahvuudet voidaan yhdistää
- Opiskelijat oppivat myös toisiltaan ja itseluottamus kohoaa

Monikulttuurinen ryhmätyö

- Yhteisöllinen oppiminen ja ryhmätyöskentely edistävät opiskelijoiden sopeutumista ryhmään ja suomalaiseen opiskelukulttuuriin.
- Parhaiten toimivat monikulttuuriset ryhmät koostuvat useista kansallisuuksista, joista mikään ei ole dominoivaa
- Monikulttuuriset ryhmät myös tuottavat innovatiivisia ja luovia ratkaisuja.

Johtopäätöksiä

- Opetuksen suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota
  - opetuskokonaisuuksiin,
  - opetusmenetelmien monipuolisuuteen,
  - ja opiskelijoiden itseohjautuvuuden järjestelmälliseen kehittämiseen.
- Maahanmuuttajille tarvitaan
  - valmistavia opintoja ja
  - henkilökohtaista ohjausta.